

Załącznik

do Zarządzenia nr 27/2025 Dyrektora Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk z dnia 21.07.2025 r.

Strategia działania Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk na rzecz poprawy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami na lata 2025–2027

Preambuła

Niniejsza Strategia stanowi pierwszy krok na drodze poprawy dostępności Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk (dalej „IB PAN”) dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Opracowana została w projekcie „Start IB PAN w dostępność (DOSTEP)” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Cele i założenia Strategii będą aktualizowane na podstawie rekomendacji wynikających z realizacji z projektu „Start IB PAN w dostępność (DOSTEP)”. Na podstawie wypracowanych w projekcie procedur, zdobytej wiedzy i doświadczenia IB PAN będzie nadal działać w tym zakresie, a także aplikować o nowe projekty związane z wyrównywaniem szans.

1. Uwagi ogólne

Zapewnienie wszystkim osobom, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię, światopogląd, orientację seksualną itp. pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia jest podstawowym obowiązkiem podmiotów publicznych wynikających z zasady równości szans i niedyskryminacji.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zasadę tę regulują w Polsce przede wszystkim:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483)
2. Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169)
3. Traktat o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90 poz. 864 ze zm.).

W kontekście dostępności szczególnego znaczenia nabiera pojęcie „osób ze szczególnymi potrzebami”. Są to osoby, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, potrzebują dodatkowych działań lub zastosowania dodatkowych środków w celu przezwyciężenia danej bariery, aby uczestniczyć na zasadzie równości z innymi osobami w różnych sferach życia.

Zatem w przypadku poprawy dostępności IB PAN, pod pojęciem „osoby ze szczególnymi potrzebami” rozumieć należy osoby z niepełnosprawnościami lub przewlekłe chore albo osoby, których niezdolność do pełnego uczestnictwa w życiu służbowym/zawodowym w IB PAN albo w kształceniu w szkole doktorskiej spowodowana została nagłą chorobą lub utratą sprawności na skutek wypadku, ale charakter tej niezdolności jest czasowy.

Zasada dostępności to jeden z elementów zasady równości szans i niedyskryminacji. Wdrażanie tej zasady polega przede wszystkim na eliminowaniu dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, zapewnieniu wsparcia oraz respektowaniu potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, przy zastosowaniu uniwersalnego projektowania oraz racjonalnego usprawnienia.

Do najistotniejszych aktów prawnych regulujących zagadnienia związane z dostępnością na gruncie prawa polskiego należą w szczególności:

1. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1411 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1440 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnianiu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze (Dz.U. z 2024 poz. 731 ze zm.).

Poza stosowaniem obowiązujących przepisów prawa, w ramach projektu „Start IB PAN w dostępność (DOSTEP)” konieczne jest też spełnienie standardów dostępności wymaganych przy realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich. W ramach bowiem polityki spójności 2021–2027 ustanowiono standardy dostępności stanowiące załącznik do dokumentu „Wytyczne dot. realizacji zasad równościowych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027”. Wytyczne te dotyczą dwóch zasad horyzontalnych: zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, oraz zasady równości kobiet i mężczyzn. Określają one jednolity sposób realizacji tych zasad przez instytucje systemu wdrażania na wszystkich etapach realizacji tj. programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz sposób koordynacji działań związanych z zapewnieniem przestrzegania zasad. Standardy te są często traktowane jako zbiór dobrych praktyk w zakresie dostępności przy realizacji przedsięwzięć finansowanych też z innych źródeł.

2. Diagnoza potrzeb w zakresie dostępności IB PAN

W celu prawidłowego i efektywnego wdrożenia dostępności konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb IB PAN, zarówno od strony identyfikacji barier, które osoby ze szczególnymi potrzebami napotykać na drodze do pełnego funkcjonowania w IB PAN, jak i od strony potrzeb takich osób.

W ramach przygotowania wniosku do projektu „Start IB PAN w dostępność (DOSTEP)” wykonano wstępną ogólną diagnozę potrzeb i oczekiwań grupy docelowej. Jednakże w celu realizacji poszczególnych zadań konieczne jest opracowanie diagnozy szczegółowej.

Diagnoza taka powinna w szczególności być dokonana na podstawie:

1. Audytu obiektów IB PAN, obejmującego obszary:
 - a. teren wokół obiektu,
 - b. wejście do obiektu,
 - c. komunikację pionową i poziomą w budynku,
 - d. wnętrze budynku w tym w szczególności toalety, pomieszczenia administracyjne, laboratoryjne i dydaktyczne, głównie te wykorzystywane przez doktorantów,
 - e. ewakuację z obiektu,zgodnie z założeniami projektu DOSTEP
2. Konsultacji z pracownikami poszczególnych komórek organizacyjnych IB PAN
3. Weryfikacji wewnętrznych aktów prawnych IB PAN
4. Weryfikacji strony internetowej IB PAN
5. Konsultacji – w formie anonimowych ankiet – dotyczących barier i szczególnych potrzeb pracowników, doktorantów i stażystów IB PAN w zakresie dostępności oraz najbardziej pożądanym rozwiązań, które przyczynią się do likwidacji barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.

3. Cele i kierunki rozwoju IB PAN

Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami można realizować w zakresie ośmiu obszarów:

1. Struktura organizacyjna
2. Dostępność architektoniczna
3. Dostępność informacyjno-komunikacyjna

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4. Dostępność cyfrowa
5. Technologie wspierające
6. Procedury
7. Usługi wspierające edukację
8. Działania podnoszące świadomość niepełnosprawności.

W ramach szkolnictwa wyższego określono siedem zasad wsparcia edukacyjnego: indywidualizacja, podmiotowość, rozwijanie potencjału osoby z niepełnosprawnością w związku z realizowanym przez nią procesem kształcenia, racjonalność dostosowania, utrzymanie standardu akademickiego, adaptacje najbliższe standardowemu przebiegowi zajęć, równe prawa i obowiązki. Działalność IB PAN jako instytutu naukowego współprowadzącego szkołę doktorską jest w dużej mierze zbieżna z działalnością uczelni wyższych, zasady te z powodzeniem można było stosować zarówno w projekcie, jak też powinny być uwzględnione później, na dalszej drodze poprawy dostępności IB PAN.

Działania zaplanowane w projekcie będącym startem IB PAN w dostępność obejmowały wszystkie wyżej wymienione obszary, w ich obrębie założono szereg celów szczegółowych, których realizacja zapewniona jest poprzez zawartą przez IB PAN, wraz z partnerem – Fundacją Instytutu Rozwoju Regionalnego (FIRR), umowę o dofinansowanie realizacji projektu z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju.

Przyjęto następujące cele szczegółowe projektu:

1. Organizacja środowiska do realizowania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami poprzez:
 - a. stworzenie jednostki do spraw dostępności na stałe umocowanej w strukturze organizacyjnej IB PAN (zad. 1) z dedykowaną siedzibą w pełni dostępną architektonicznie (wraz z toaletą) (zad. 2), dostępną w zakresie informacyjno-komunikacyjnym (zad. 3) i cyfrowym (zad. 4) oraz wyposażoną w technologie wspierające (zad. 5);
 - b. powołanie stałej kadry wypełniającej misję jednostki ds. dostępności (zad.1) oraz doradcy edukacyjnego wspierającego doktorantów z niepełnosprawnościami w całym procesie rekrutacji i kształcenia w szkole doktorskiej (zad. 7);
 - c. poprawę poziomu dostępności cyfrowej strony internetowej IB PAN i BIP (zad. 4);
 - d. poprawę poziomu dostępności informacyjno-komunikacyjnej sali wykładowo-konferencyjnej wykorzystywanej do zajęć dydaktycznych w szkole doktorskiej oraz aktywności naukowych doktorantów i kadry IB PAN (zad. 4, 5)
2. Upowszechnienie informacji dotyczącej środowiska wsparcia osób z niepełnosprawnościami na stronie internetowej w formie dostępnej (zad. 3)
3. Stworzenie/uzupełnienie procedur szkoły doktorskiej dot. wsparcia osób z niepełnosprawnościami w procesie rekrutacji i kształcenia oraz dostępności dokumentacji i materiałów dydaktycznych (zad. 6)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4. Podniesienie poziomu wiedzy kadry IB PAN w zakresie niepełnosprawności poprzez udział w szkoleniach świadomościowych i specjalistycznych (zad. 8)
5. Uzyskanie szczegółowej wiedzy na temat istniejących barier architektonicznych (zad. 2) i informacyjno-komunikacyjnych (zad. 3)
6. Opracowanie katalogu usług wspierających doktorantów szkoły doktorskiej z niepełnosprawnościami (zad. 7) do upowszechnienia ich w formie dostępnej na stronie internetowej i wykorzystania w tworzeniu długoletniej polityki niwelowania barier w dostępie szkoły doktorskiej do edukacji i pracy naukowej.

Głównym jednak celem zarówno przystąpienia do projektu, jak i jego realizacji, jest przyjęcie w IB PAN takich rozwiązań strukturalnych i proceduralnych, aby zapewnić jego rozwój w kierunku gwarantowania trwałej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, także po okresie realizacji projektu.

4. Wdrażanie oraz monitorowanie realizacji Strategii

Istotnym elementem realizacji każdej strategii jest systematyczne monitorowanie tego procesu. Działania te dotyczyć powinny oceny postępu realizacji kluczowych działań w poszczególnych obszarach współpracy oraz stopnia osiągnięcia celów szczegółowych i strategicznych.

Harmonogram realizacji poszczególnych działań przewidzianych w ramach zadań projektowych wskazany jest w dokumentacji projektu DOSTEP, a ich monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na weryfikowaniu stopnia osiągnięcia realizacji tych zadań w stosunku do założonych wielkości i terminów ich realizacji.

Monitorowanie realizacji działań umożliwi także kompetentne i rzetelne informowanie wszystkich interesariuszy, w tym podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych najbliższych strategicznych przedsięwzięciach. Aby monitoring mógł służyć właściwemu wdrażaniu strategii, czyli podejmowaniu poszczególnych działań przyczyniających się do realizacji jej celów, uzyskane w ramach prowadzenia monitoringu wyniki powinny być upowszechnione dla całej kadry IB PAN i wykorzystywane przez podmioty, związane z zapewnieniem dostępności IB PAN.

Za bezpośrednią realizację zapisów niniejszej strategii odpowiedzialny jest dyrektor IB PAN.

Wymienione w dokumentacji projektowej podmioty, każdy w zakresie swoich kompetencji, poza raportami projektowymi, przygotowują na zlecenie dyrektora raporty cząstkowe z wykonanych czynności. Pierwszy roczny raport z realizacji harmonogramu projektu winien zostać przygotowany za okres od wejścia Strategii w życie do 31 grudnia 2025 roku.

Koordinacją w zakresie przygotowania i złożenia wyżej wymienionych raportów zajmować będzie się utworzone w strukturach IB PAN Biuro ds. Wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami (BWOzN) lub koordynator projektu DOSTEP, do czasu jego utworzenia.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Raport roczny z realizacji założeń Strategii będzie publikowany na stronie internetowej IB PAN, co nie tylko spowoduje zwiększenie przejrzystości jego działań w tym zakresie, ale także pozwoli na zapoznanie się z celami i założeniami strategii oraz stopniem ich realizacji osobom, które na co dzień nie mają z tymi działaniami do czynienia.

Istotnym jest podkreślenie, że cel główny niniejszej Strategii zakłada zapewnienie trwałej dostępności IB PAN. Natomiast realizacja celów szczegółowych w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w ramach projektu DOSTEP jest tylko wstępem do realizacji tego celu. Dalsze działania IB PAN, po zakończeniu realizacji projektu DOSTEP zależą będą od możliwości finansowych IB PAN i wysokości środków, jakie będą mogły być na realizację tych celów przeznaczone.

W związku z powyższym, dyrektor IB PAN winien wprowadzać do planów rzeczowo-finansowych IB PAN na dany rok kalendarzowy pozycje związane z realizacją lub utrzymaniem poszczególnych działań na rzecz zapewnienia pełnej i trwałej dostępności IB PAN dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

